

geografska raziskovanja mladih

UDK 911:378:001.891-053.7

RAZISKOVALNO DELO MLADIH GEOGRAFOV V OKVIRU GIBANJA ZNANOST MLADINI (V LETU 1986)

Metka Špes *

Za že 20. po vrsti republiško srečanje mladih raziskovalcev, ki je bilo 6. junija (1986), so učenci slovenskih srednjih šol prispevali osem novih geografskih raziskovalnih nalog. Širok spekter tem, ki so se jih lotili mladi, je zajemal tako naloge s področja fizične, kot družbene geografije, posebej pa razveseljujejo kompleksne regionalne študije posameznih naselij ali širših območij, kjer so mladi pokazali precej znanja in razumevanja bistva geografskih raziskav.

Med temi sta še posebej izstopali nalogi Moja krajevna skupnost Trebelno in Turistične zmogljivosti Mariborskega Pohorja, za kateri je komisija (Drago Kladnik, dr. Marijan Klemenčič, Peter Repolusk in Metka Špes) predlagala, da se v skrajšani obliki predstavita v Geografskem obzorniku. Mladi geografi so pokazali tudi precej kritičen odnos do aktualnih problemov onesnaževanja okolja (Maribor, Velenje), tuje pa jim niso niti sodobne metode in pomagala v raziskovalnem delu, kamor sodi nedvomno tudi uporaba računalnika. Brez izjem so vse naloge zahtevale obsežna in zamudna terenska proučevanja, dobre pa so bile tudi kartografske in ostale grafične ponazoritve, v glavnem so naloge zadostile še osnovnim zahtevam, od tehnične opreme, korektnega citiranja do vsebinsko zaokroženih prikazov in jasnih zaključkov.

Ponovno, kot že mnogokrat doslej, ugotavljamo, da je v te oblike dejavnosti mladih vključeno premalo slovenskih srednjih šol, opazamo pa, da so dejavnejši v tistih okoljih, kjer obstajajo tudi občinske aktivnosti in srečanja mladih raziskovalcev in inovatorjev (Maribor, Velenje, Celje).

Na zveznem srečanju, ki je bilo to leto na Cetinju, je mlade slovenske geografe zastopala, in to nadvse uspešno, Jožica Žagar, dijakinja Srednje šole družboslovne in kovinarske usmeritve Edvard Kardelj iz Črnomlja. Predstavila je nalogo Moja krajevna skupnost Trebelno, njena mentorica pa je bila prof. Marija Jelenič. Avtorica se je lotila težke naloge: celovite geografske proučitve KS Trebelno, ki je izredno obsežna po površini, pestra po naravnogeografskih potezih in združuje številna naselja. Vidi se, da je pravilno začutila osnovno geografsko problematiko območja, da kot domačinka ni zapadla v pretirano čustveno obravnavo problemov ter

* mag. geog., Inštitut za geografijo, Univerza Edvarda Kardelja, 61000 Ljubljana, Trg francoske revolucije 7, glej izvleček na koncu Obzornika

da nakazuje nekatere zelo ustrezne ukrepe za izboljšanje življenjskega položaja ljudi. Posebno veliko dela je mlada raziskovalka vložila v obsežno anketiranje ter zgledno predstavitev rezultatov v grafičnih prilogah.

Dijakinji Breda Kolar-Sluga in Barbara Vajd iz Srednje družboslovne šole iz Maribora sta nadaljevali že v prejšnjem letu začeto in že tudi predstavljeno študijo Turistične zmogljivosti Mariborskega Pohorja. V drugi fazi sta poleg izčrpne predstavitve značilnosti in strukture turizma in njegovega razvoja na Pohorju podali tudi podrobne geografske značilnosti območja. Naloga opozarja na celovito problematiko razvoja turizma na tem območju. Pri delu sta avtorici uporabili obsežno literaturo o metodah vrednotenja turistične pokrajine. Mentor pri tej nalogi je bil prof. Borut Drobňjak.

Aktualna naloga o onesnaženosti ozračja v mestu Maribor in soodvisnosti od klimatskih dejavnikov je prispevek Matjaža Iršiča, dijaka Srednje družboslovne šole iz Maribora, tudi njegov mentor je bil prof. Borut Drobňjak. Naloga je obsežna in vsebinsko jasno razčlenjena, je pa izrazito kompilacijske narave. V prvi polovici so po virih podane splošne poteze Maribora, ki so pomembne za onesnaženost mesta (lega, klima, industrija) pa tudi splošne poteze onesnaženosti zraka sploh. V drugem delu pa so zbrani domala vsi dostopni podatki o onesnaževanju zraka ter prikazani viri emisij, tudi po posameznih mestnih delih. Kot transmissijski vplivi so obravnavani vetrovi in temperaturna inverzija, na tej osnovi pa je nakazana tudi degradacijska regionalizacija.

V vrsti raziskovalnih nalog iz mariborskih srednjih šol je tudi delo Vpliv industrijskega obrata na dnevno migracijo delovne sile, ki so ga ob mentorski pomoči prof. Danile Žuraj prispevali Aljaž Ekart, Evgen Krajnc in Suzana Pipenbaher iz Srednje ekonomske šole. Raziskovalna naloga je dobro zastavljena, saj pred obravnavanjem osrednje teme teoretično razloži migracijo kot družbeni pojav. Mladi raziskovalci so pravilno ocenili vlogo industrijskega obrata za naselje Rače in bližnjo okolico ter s pomočjo tabel in grafikonov delno prikazali strukturo dnevne migracije, nakazali pa tudi pomanjkljivosti, zlasti nezadostno analizo kvalifikacijske in socialne strukture delavcev, ki bi jo lahko dobili z anketo.

Berglez Suzana, Najvirt Dušanka, Odiljak Evgenija in Užmah Andreja, dijakinje Srednje naravoslovne šole Miloš Zidanšek iz Maribora, so ob mentorski pomoči prof. Vere Malajnar proučevale sociološko geografske aspekte razvoja Lenta. Dijakinje so se lotile zanimive teme in jo osvetlile iz številnih zornih kotov. Dober je predvsem drugi del naloge, katerega pripoudarek je na lastnih opažanjih in terenskem delu. Škoda je le, da jim je bil poglavitni vir informacij patronažna sestra, ki v svojem vsakodnevem delu spremlja številne socialne probleme, zato je prikazano stanje verjetno preveč črno-belo oziroma tendenciozno. Podobni problemi so gotovo tudi v drugih delih mesta, saj že sama karta, ki je nalogi priložena, razkrije, da različne negativne demografske strukture niso tako močne, kot je moč razbrati iz teksta.

Nadvse zanimiv poizkus uporabe računalnika pri geografskih raziskavah so opravili dijaki Srednje naravoslovne šole Miloša Zidanška iz Maribora: Herga Davor, Krajnc Matjaž, Lačen Dušan, Lesar Marko, Rajter Blaž in Vogrin Marko, mentorica je bila prof. Vera Malajner. Raziskava obravnava

namembnost rabe tal v šestih mariborskih občinah. Tekstualni del izbora naslova v celoti ne opravičuje, saj je velik del naloge namenjen splošnim razmišljanjem o namenu ter pomenu prostorskega planiranja ter zgodovinskemu razvoju mesta Maribor. Posebno vrednost pa predstavlja tehnična izvedba naloge. Računalniška obdelava je omogočila domiselno grafično predstavitev mnogih zbranih in izbranih podatkov.

Ob sedanjih, dokaj dobri opremljenosti slovenskih srednjih šol z računalniki, opravičeno pričakujemo, da bo v bodoče vse več mladih raziskovalcev pri svojem delu uporabljalo tudi tovrstna pomagala. Poleg tega pa je to tudi dokaz, da se raznovrstni računalniški programi lahko uspešno preizkusijo še pri drugih predmetih.

Čebelarški krožek Centra srednjih šol iz Titovega Velenja je ob pomoči mentorice Mire Preložnik raziskoval, kakšno je stanje čebelarstva v industrijskem okolju. Naloga je napisana domiselno in prizadeto, izžareva tudi skrb in stisko mladih zaradi ogroženosti našega okolja. Vsebinsko pa je zajeta preširoko in je teža prvenstveno na številnih vprašanjih varstva okolja in ne na čebelarstvu.

Na koncu gre omeniti še zanimivo, a za geografijo morda nenavadno nalogo Analiza izrednih dogodkov v TOZD-u za promet Maribor v obdobju 1980-1986 s predlogi za izboljšanje stanja varnosti v železniškem prometu tega TOZD-a, ki jo je pripravilo 13 dijakov Železniškega srednješolskega centra iz Maribora ob sodelovanju mentorja Cvetka Godniča. Zahtevne analize izrednih dogodkov v železniškem prometu in njihovega vrednotenja se je skupina raziskovalcev lotila zelo skrbno, vendar jim kljub temu ni v celoti uspelo prikazati vse zapletenosti vzročno-posledičnih odnosov. Žal mladih raziskovalcev ni bilo na republiškem srečanju, pa so tako ostala nedorečena mnoga vprašanja, ki so se porajala članom komisije in ocenjevalcu te naloge.